

PROGRAM HODOWLANY KOZY KAZIMIERZOWSKIEJ

1. Cele programu:

- Odtworzenie rasy kazimierzowskiej
- Powiększenie populacji przy zachowaniu zmienności genetycznej i stabilizacji fenotypu.

2. Nazwa rasy: KAZIMIERZOWSKA

3. Szczegółowa charakterystyka rasy (Wzorzec)

- Pokrój – budowa ciała harmonijna. Profil głowy prosty, zwierzęta posiadają rogi, brodę i czasem „dzwonki”. Uszy zwierząt wąskie długie i ruchliwe. Sylwetka zbliżona do trójkątnej z głęboką i dobrze wysklepioną klatką piersiową, prostym grzbietem oraz zadem pochyłym, spadzistym, dość krótkim. Przednie kończyny często prawidłowe, natomiast w tylnych dominuje postawa szablasta i krowia.
- Okrywa – długa lub półdługa z wyraźnym podszyciem puchowym. U kozłów występują potężna broda, harmonijnie łącząca się z długą sierścią na karku i reszcie tułowia. Długość okrywy włosowej jest wyraźnie większa niż u kóz. Sierść jest prosta, jednolicie długa na całym koźle. U kóz broda jest mniej bujna niż u kozłów, a okrywa włosowa jest półdługa lub długa. U niektórych kóz w rejonie zadu występuje wyraźnie długa, falująca (skudłacona) sierść. U kóz o okrywie półdługiej, okrywa ma jednolitą długość na całym zwierzęciu.
- Umaszczenie – przeważnie jednolite czarne. Oceny barwy należy dokonywać na podstawie barwy u nasady włosa. Długa sierść narażona jest na działanie słońca oraz ekskrementów (obornika), co powoduje płowienie i odbarwianie włosa. W efekcie końcówki mogą mieć barwę od ciemnobrązowej do jasno brązowej.
- Rogi - u kozłów są szablaste, wzniesione ku górze i tyłowi, lekko rozchodzące się na boki, z profilu wyraźnie pałkowato wygięte. Możdżenie silne, grube, dzięki czemu rogi są bardzo masywne i mocne. U kóz rogi mogą być szablaste lub typu *Capra prisca*, jednak o widocznym z profilu bocznego wygięciu pałkowatym.
- Masa ciała – kozy 35 - 55 kg, kozły 45 - 65 kg.
- Wysokość w kłębie zwierząt dorosłych: kozy 50 - 60 cm, kozły 55 - 65 cm.
- **Użytkowość:** rasa ogólnoużytkowa.

Cechy podstawowe:

- wygląd ogólny – budowa dość drobna, wysokość w kłębie kóz około 60 cm, kozły nieznacznie większe. Rogatość u obu płci. Rogi masywne, pałkowate, wygięte na zewnątrz. Zakrzywienie rogów na zewnątrz jest wyraźniejsze u kóz. Okrywa włosowa długa, czarna z wyraźnym podszyciem. Charakterystyczny złocistożółty kolor oczu, kontrastujący z okrywą.
- Wydajność mleczna – ok. 300 kg w laktacji.
- Plenność średnia – ok. 160%.
- Dojrzałość płciowa – bardzo wczesna, 2-3 miesiące.

- Dojrzałość rozplodowa – wczesna, kozy można pokryć już w 7 – 8 miesiącu życia, jeśli uzyskają ciężar ciała równy $\frac{3}{4}$ masy dorosłego osobnika, a stan ogólny zwierzęcia i kondycja będzie dobry.

4. Obszar geograficzny:

Program hodowlany będzie realizowany na terytorium Polski.

5. Sposobu identyfikacji zwierząt

Kozy rasy kazimierzowskiej są oznakowane zgodnie z przepisami ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Identyfikacja zwierząt polega na porównaniu numeru identyfikacyjnego znajdującego się na kolczykach z numerem zapisanym w dokumentacji hodowlanej.

6. System ewidencjonowania rodowodów kóz kazimierzowskich:

System kartotekowy przy pomocy systemu informatycznego opartego o program komputerowy

7. Cele programu hodowlanego w zakresie selekcji i hodowli

Kojarzenia kóz i kozłów dokonywane są przez podmioty realizujące programy oceny i selekcji kóz kazimierzowskich. Cele realizacji programu w zakresie selekcji i hodowli:

- zachowanie charakterystycznych dla rasy cech fenotypowych;
- zachowanie charakterystycznych dla rasy wskaźników produkcyjnych oraz autochtonicznych cech tej rasy.

Opis sposobu prowadzenia selekcji oraz zasady doboru do kojarzeń

W pierwszych etapach podstawą selekcji kóz i kozłów jest wybór zwierząt o najbardziej zbliżonym fenotypie do wzorca rasy. W kolejnych etapach realizacji programu hodowlanego głównymi kryteriami selekcji będzie odpowiedni dobór zwierząt do kojarzeń w celu ograniczenia kojarzeń krewniaczych i uzyskanie wysokiej zmienności genetycznej w odtwarzanej populacji.

8. Informacje o decyzjach podjętych na podstawie rozporządzenia oraz dopuszczalnych odstępstwach.

W programie zastosowano odstępstwa polegające na odstąpieniu od wymogów dotyczących wpisywania zwierząt do sekcji głównej księgi hodowlanej w przypadku odtwarzania rasy (Artykuł 19 pkt 2 rozporządzenia 2016/1012)

Na zasadzie odstępstwa, o którym mowa w Załączniku II Części 1 Rozdziale III rozporządzenia 2016/1012, podniesienie statusu potomstwa zwierzęcia zarejestrowanego w sekcji dodatkowej poprzez wpis do sekcji głównej może odbyć się gdy do sekcji głównej wpisana będzie

a) samica:

- urodzona w stadzie objętym oceną (kózka) lub poddana jest ocenie wartości użytkowej (koza),
- zidentyfikowana zgodnie z przepisami UE i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,

- pochodzi po ojcu i dziadkach pisanych do sekcji głównej (G) księgi kóz kazimierzowskich,
- jest potomkiem matki i babki ze strony matki zarejestrowanych w sekcji dodatkowej dla kóz rasy kazimierzowskiej,
- odpowiada wzorcowi rasowemu kozy rasy kazimierzowskiej i nie posiada wad dyskwalifikujących z hodowli.

b) samiec:

- urodzony w stadzie objętym oceną lub poddany jest ocenie wartości użytkowej,
- zidentyfikowany zgodnie z przepisami UE i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- pochodzi po ojcu i dziadkach pisanych do sekcji głównej (G) księgi kóz kazimierzowskich,
- jest potomkiem matki i babki ze strony matki zarejestrowanych w sekcji dodatkowej dla kóz rasy kazimierzowskiej,
- odpowiada wzorcowi rasowemu kozy rasy kazimierzowskiej i nie posiada wad dyskwalifikujących z hodowli.

9. Uzasadnienie prac nad odtworzeniem rasy kazimierzowskiej

W 2014 roku w okolicach Żelechowa znaleziono kilka kóz rasy kazimierzowskiej uważaną dotychczas za historyczną. z różnych gospodarstw zwierzęta zwieziono i umieszczono w jednym gnieździe. Składało się z 6 kóz i 2 kozłów pasujących do opisu kóz tej rasy.

Kozy tej rasy, jak również kozy karpackie czy sandomierskie charakteryzują się cechami autochtonicznymi jak np. długowieczność, zdrowotność i odporność. Dobrze znoszą ciężkie warunki środowiskowe i nie wybrzydzą w paszy. Cechy te są zakodowane w ich materiale genetycznym. Kozy kazimierzowskie mają więc szansę na powrót stać się istotnym ogniwem w bioróżnorodności tego gatunku.

W obecnej hodowli kóz nie ma rasy o takich cechach fenotypowych jak i genotypowych jak koza kazimierzowska. Rogatość, czarne umaszczenie i charakterystyczne złotożółte tęczówki oka stanowią o wyjątkowości tej rasy.

Należy pamiętać, że rodzime rasy zwierząt stanowią o dziedzictwie hodowlanym kraju i mają dużą wartość dla narodowej kultury rolniczej. Kozy kazimierzowskie mogą świetnie nadawać się dla gospodarstw ekologicznych, nie tylko w celu produkcyjnym, ale również krajobrazowym i etnograficznym.

10. Szczegółowy plan tworzenia lub odtworzenia rasy:

Odtworzenie rasy kozy kazimierzowskiej bazuje na wyodrębnieniu z krajowej populacji kóz bezrasowych, zwierząt o poszukiwanym fenotypie lub też dającym, w perspektywie czasu, możliwości uzyskania potomstwa o pożądanym wyglądzie. Kojarzenie znalezionych i uzyskanych kóz opiera się na ograniczeniu inbredu, przy jednoczesnym utrwaleniu cech fenotypowych charakterystycznych dla rasy. Stosunkowo mała populacja zwierząt zmusza do ciągłego poszukiwania nowych zwierząt o pożądanym wyglądzie. Po uzyskaniu odpowiedniej liczby matek, możliwe będzie skupienie się na poszukiwaniu materiału męskiego, ograniczając w dużym stopniu dopływ nowych kóz. Tak nastawiona hodowla daje możliwość szybszego i skuteczniejszego utrwalenia cech typowych dla rasy kozy kazimierzowskiej. Po ustabilizowaniu fenotypu

u potomstwa, należy zacząć gromadzić materiał biologiczny. Przy odpowiednio dużej populacji można będzie pobierać nasienie od najlepszych kozłów, uzyskując po kilkadziesiąt porcji od każdego. Również od kóz będzie możliwe pozyskanie oocytów lub zarodków, ze względu na małą liczebność, nie powinno to być mniej niż 3 rocznie od kozy.

Wprowadzenie kozy kazimierzowskiej na stałe do pogłowia krajowego kóz, przy równoczesnym zachowaniu zmienności genetycznej w obrębie rasy będzie stanowiło o sukcesie realizowanego programu.

11. Ocena wartości użytkowej:

Zakres prowadzonej oceny wartości użytkowej niezbędny do realizacji programu hodowlanego

Ocenie wartości rozplodowej podlegają samice rasy kazimierzowskiej, po pierwszym wykocie (wykożleniu). Ocenie użytkowości mięsnej podlegają wszystkie nowonarodzone kozłeta (obu płci). Ocena prowadzona jest przez upoważniony podmiot (SGGW w Warszawie) zgodnie z przepisami zawartymi w metodyce i obejmuje:

- Użytkowość rozplodową
- Użytkowość mięsną

Systemy wykorzystane do generowania, rejestracji, przekazywania i wykorzystania wyników oceny wartości użytkowej

Wyniki oceny, wykonywanej przez zootechników SGGW w Warszawie, zapisywane będą na kartach oceny. Następnie karty oceny zostaną dostarczone do SGGW w Warszawie, a dane z nich zostaną wprowadzone do programu komputerowego. Uzyskane dane zostaną przygotowane i poddane analizie statystycznej. Otrzymane wyniki zostaną opracowane w formie raportu.

Opis metody prowadzenia oceny wartości użytkowej.

Ocena użytkowości rozplodowej obejmuje:

Dla każdej kozy w stadzie:

- daty pokrycia,
- daty wykotu,
- liczby urodzonych kozłat w danym wykocie.

Dla całego stada (wyrażone w %):

- płodności, rozumianej jako stosunek wykończonych kóz do liczby kóz w stadzie,
- plenności, rozumianej jako stosunek liczby urodzonych kozłat do wykończonych kóz,
- ogólnej użytkowości rozplodowej, rozumianej jako stosunek liczby odchowanych kozłat do matek wykończonych.

Ocena użytkowości mięsnej obejmuje:

Ustalenie masy ciała zwierząt, polegające na:

- Ważeniu kozłat w dniu urodzenia,
- Jednorazowym ważeniu kozłat, nie wcześniej niż 43 dzień życia i nie później niż w 57 dniu życia

Ustalenie masy ciała zwierzęcia na:

- 1 i 50 dzień życia koźlęcia,
- ustalenie średnich przyrostów masy ciała koźląt w przedziale wiekowym od 1 do 50 dnia życia.

Sposób informowania hodowcy o metodyce, ewentualnych zmianach i o wynikach oceny

Opracowane wyniki zostaną przesłane hodowcy drogą elektroniczną. Na prośbę hodowcy, będzie możliwe wysłanie wyników drogą pocztową.

Sposób publikacji wyników

Raport z wynikami oceny użytkowej kóz kazimierzowskich, będzie publikowany na stronie internetowej (www.zhok.sggw.pl)

12. Ocena Genetyczna

Podmiot nie przewiduje prowadzenia oceny genetycznej kóz i kozłów.

13. ODSĘP MIĘDZYPOKOLENIOWY: 13 MIESIĘCY

14. Okres na założenie księgi hodowlanej: 10 lat od dnia zatwierdzenia programu hodowlanego dla kóz rasy kazimierzowskiej.

15. Struktura ksiąg hodowlanych

Księga hodowlana składać się będzie z Sekcji Głównej podzielonej na trzy klasy oraz Sekcji Dodatkowej podzielonej na dwie klasy.

- Podział Sekcji Głównej:
 - Klasa Kóz
 - Klasa Kozłów
 - Klasa Genealogiczna
- Sekcja Dodatkowa dla Kóz:
- Sekcja Dodatkowa dla Kozłów

Ogólne Informacje o Księdze Hodowlanej Kozy Kazimierzowskiej

- Księga hodowlana dla rasy koza kazimierzowska prowadzona jest na podstawie obowiązujących przepisów rozporządzenia parlamentu europejskiego i rady (UE) 2016/1012 i dnia 8 czerwca 2016 r.
- Księgę hodowlaną dla kóz rasy kazimierzowska prowadzi się w celu ewidencjonowania pochodzenia zwierząt oraz gromadzenia informacji o ich wartości hodowlanej i użytkowej stanowiących podstawę do prowadzenia pracy hodowlanej.
- Wpisów w księdze mogą dokonywać wyłącznie osoby upoważnione przez prowadzącego księgę.
- Księga może być prowadzona w systemie kartotekowym lub przy pomocy systemu informatycznego opartego o program komputerowy.
- Hodowcy lub posiadaczowi zwierząt mogą być wystawione dokumenty potwierdzające wpis zwierząt do księgi hodowlanej.

- Księga hodowlana rasy kazimierzowskiej jest prowadzona przez wyznaczony do tego celu zespół w Katedrze Hodowli Zwierząt w Instytucie Nauk o Zwierzętach, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, na podstawie decyzji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zakres informacji o zwierzętach wpisywanych/rejestrowanych do klas i sekcji księgi hodowlanej.

Zakres informacji o kozłętach, kozach i kozłach wpisywanych do księgi hodowlanej kóz rasy kazimierzowskich obejmuje:

1. Imię, nazwisko, adres zamieszkania albo nazwa siedziby hodowcy,
2. Numer stada
3. Numer producenta
4. Data wpisu do księgi
5. Numer identyfikacyjny i rasa zwierzęcia
6. Data i typ urodzenia
7. Pochodzenie zwierzęcia
8. Wyniki oceny wartości użytkowej
9. Informacja o genetycznej różności lub bezróżności zwierzęcia

Opis sposobu kontroli danych o zwierzętach wpisywanych/rejestrowanych do ksiąg.

Dane o pochodzeniu zwierząt gromadzone są w odpowiedniej aplikacji, oraz w formie papierowej kartoteki, przez podmiot odpowiedzialny za prowadzenie ksiąg hodowlanych. Urodzenie zwierzęcia rejestrowane jest przez zootechnika oceny podczas przeprowadzania pierwszego ważenia, który wpisuje datę wykocenia matki zwierzęcia na obowiązującym dokumencie. Pochodzenie zwierzęcia po ojcu wskazanym przez hodowcę weryfikowane jest na podstawie informacji o pokryciu jego matki, zgromadzonych w kartotece zwierzęcia. Pochodzenie zwierząt zapisane w dokumentacji hodowlanej jest weryfikowane po ojcu, matce lub parze rodziców poprzez losowy wybór zwierząt, od których pobierany jest materiał biologiczny i przeprowadzane są badania markerów DNA lub badania grup krwi.

Zasady rozstrzygania wątpliwości dotyczących pochodzenia zwierząt:

1. Jeżeli dokumentacja hodowlana prowadzona jest w sposób wątpliwy następuje skreślenie lub sprostowanie pochodzenia tego zwierzęcia po ojcu, matce lub parze rodziców.
2. Sprostowanie pochodzenia zwierzęcia przez wpisanie w dokumentach hodowlanych właściwego ojca, matki lub pary rodziców musi być potwierdzone wcześniej przeprowadzonym badaniem polimorfizmu markerów DNA.
3. Skreślenie lub sprostowanie pochodzenia zwierzęcia może być powodem korekty wpisu do odpowiedniej sekcji księgi lub wykluczeniem tego zwierzęcia z księgi.
4. Ocena wartości użytkowej przeprowadzana jest zgodnie z zasadami przeprowadzenia tej oceny określonymi w Programie Hodowlanym

Ogólne zasady wpisu do Księgi Hodowlanej Sekcji Głównej

Podstawą wpisu do księgi są informacje na temat pochodzenia zwierząt zapisane w systemie informatycznym prowadzonym na potrzeby księgi hodowlanej, dokumenty hodowlane stwierdzające pochodzenie zwierzęcia lub dokumenty stwierdzające pochodzenie zwierzęcia i jego wartość użytkową.

Dokumentami służącymi identyfikacji zwierząt i zawierającymi wiarygodne zapisy hodowlane dotyczące pochodzenia zwierzęcia oraz określające jego wartość użytkową są:

- wynik badania immunogenetycznego potwierdzający zgodność pochodzenia/zaświadczenie hodowlane / świadectwo rodowodowe,
- dziennik koziarni, prowadzony przez hodowcę pod nadzorem prowadzącego kontrolę użytkowości,
- wykaz urodzonych koźląt,
- protokół ważenia zwierząt,
- wyniki oceny wartości oceny użytkowej,
- świadectwo zootechniczne,
- rodowód,
- udokumentowane pochodzenie po rodzicach i dziadkach wpisanych do Sekcji Głównej Księgi Hodowlanej.

Identyfikacja zwierząt przy wpisie do ksiąg polega na odczytaniu numeru i tatuażu lub zawieszki i porównaniu go z numerem wpisanym do dokumentu hodowlanego.

Potomstwo (dzieci i wnuki) samicy nie wpisanej do księgi rasy z powodu padnięcia, uboju z konieczności, uboju sanitarnego albo zabicia z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej, przed dokonaniem wpisu, spełniającej warunki wpisu, może być wpisane do Sekcji Głównej Księgi, jeżeli ojciec i dziadkowie (linie męskie) potomstwa są wpisani do ksiąg.

Zasady wpisu do Księgi Hodowlanej Sekcji Głównej, Klasa Kóz

Warunki wpisu do Klasy Kóz Sekcji Głównej:

- pochodzą po rodzicach i dziadkach wpisanych do Sekcji Głównej Księgi Hodowlanej,
- zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami UE i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- posiadają eksterier odpowiadający wzorcowi rasy,
- znajdują się pod oceną użytkowości,
- zarejestrowane zostało pierwsze znane wykocenie, a potomstwo posiadało eksterier odpowiadający standardowi hodowlanemu.

Zasady wpisu do Księgi Hodowlanej Sekcji Głównej, Klasa Kozłów

W Klasie Kozłów Sekcji Głównej Księgi Hodowlanej prowadzonej dla kozłów wpisywane są kozły, dla których przeprowadzono ocenę rozwoju i pokroju po ważeniu w 150 dniu życia i uzyskały wynik bardzo dobry za ocenę eksterierową.

Warunki wpisu do Klasy Kozłów Sekcji Głównej:

- pochodzą po rodzicach i dziadkach wpisanych do Sekcji Głównej Księgi Hodowlanej,
- zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami UE i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- posiadają eksterier odpowiadający wzorcowi rasy.

Zasady wpisu do Księgi Hodowlanej Sekcji Głównej, Klasa Genealogicznej

W Klasie Genealogicznej Sekcji Głównej Księgi Hodowlanej wpisywane są zwierzęta:

- spełniające wymagania dotyczące pochodzenia kóz i kozłów,
- zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami UE i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- nie odpowiadające wzorcowi rasy,
- nie wpisane do Ksiąg Hodowlanych innych ras.

Ogólne zasady rejestracji do Księgi Hodowlanej Sekcji Dodatkowej

Standard hodowlany dla zwierząt wpisywanych do sekcji dodatkowej księgi

Kozy i kozły wpisywane do sekcji dodatkowej księgi powinny charakteryzować się umaszczeniem, barwą oczu oraz kształtem rogów typowymi dla rasy kazimierzowskiej. Zgodność cech fenotypowych z wzorcem rasy określa zootechnik oceny wartości użytkowej, w chwili zakładania dokumentacji hodowlanej w stadzie poddanym ocenie wartości użytkowej lub selekcjoner podmiotu prowadzącego księgę hodowlaną dla kóz ras ogólnoużytkowych.

W przypadku gdy cechy fenotypowe zwierzęcia odbiegają od charakterystycznych dla rasy należy przeprowadzić badanie w celu potwierdzenia pochodzenia zwierzęcia po wskazanej parze rodziców. W przypadku zwierząt nieposiadających udokumentowanego pochodzenia, rasę zwierzęcia określa się na podstawie jego cech fenotypowych i zapisuje za pomocą kodu literowego w prowadzonej dokumentacji hodowlanej.

Warunki rejestracji w Sekcjach Dodatkowych Księgi Hodowlanej:

- zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami UE i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- zwierzę musi zostać uznane za zgodne z charakterystyką rasy zawartą w standardzie hodowlanym.

Zasady rejestracji do Sekcji Dodatkowej Księgi Hodowlanej dla Kóz

Do Sekcji Dodatkowej Księgi Hodowlanej prowadzonej dla kóz rasy koza kazimierzowska wpisuje się kozy posiadające cechy charakterystyczne dla rasy takie jak: umaszczenie i budowa.

Minimalne wymagania, jakie powinny spełniać kozy rejestrowane do Sekcji Dodatkowej Księgi Hodowlanej dla Kóz:

- są poddane ocenie wartości użytkowej,
- posiadają umaszczenie charakterystyczne dla rasy kazimierzowskiej lub posiadają umaszczenie czarne z plamistością nie przekraczającą 15% powierzchni ciała

- zostały uznane za odpowiadające standardowi hodowlanemu,
- w przypadku zwierząt posiadających udokumentowane pochodzenie posiadają min. 50% genotypu rasy kazimierzowskiej

Zasady rejestracji do Sekcji Dodatkowej Księgi Hodowlanej dla Kozłów

Minimalne wymagania, jakie powinny spełniać kozły rejestrowane do Sekcji Dodatkowej Księgi Hodowlanej dla kozłów:

- posiadają umaszczenie charakterystyczne dla rasy kazimierzowskiej, nie posiadają żadnych plamistości,
- zostały uznane za odpowiadające standardowi hodowlanemu,
- w przypadku zwierząt posiadających udokumentowane pochodzenie posiadają min. 50% genotypu rasy kazimierzowskiej.

16. Świadectwa Zootechniczne

Świadectwa zootechniczne będą wystawiane na wniosek hodowcy przez Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Świadectwa będą wydawane zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/717 z dnia 10 kwietnia 2017 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 w odniesieniu do wzorów formularzy świadectw zootechnicznych dotyczących zwierząt hodowlanych i ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu (Dz. Urz. UE L 109 z 26.4.2017, str. 9, z późn. zm.).

17. Oznaczenie zwierząt uznanych za odtwórców rasy:

Kozy i kozły uznane za odtwórców rasy zostaną wskazane w systemie ewidencjonowania rodowodów poprzez przedrostek ZR przed nr zwierzęcia (skrót od założyciel rasy)

18. Oświadczenie o liczbie zwierząt, które będą uczestniczyły w realizacji krajowego programu hodowlanego

Na początku w programie będą uczestniczyły 3 stada, zlokalizowane na terenie województwa mazowieckiego. Łączna liczba zwierząt z tych stad to 30 kóz matek i 6 kozłów gotowych do rozrodu.